אוצר מדרשים — מעשה באדם אחד שהיו לו שלש בנות

[מובא במעשיות ובמדרש עשרת הדברות (ע"ע)]

מעשה באדם אחד שהיו לו שלש בנות, אחת עצלה ואחת גנבת ואחת מספרת לשון הרע, והזקינו בביתו ולא היה אדם רוצה אותן מפני דבתן הרעה.

פעם אחת בא אוהבו להתארח בביתו וראה בנותיו שהזקינו בביתו ואמר לו: "יש לי שלשה בנים ואם ייטב בעיניך תתנן לי לבני לנשים."

אמר לו: "בנותי אינן ראויות לבניך."

אמר לו: "מפני מה?"

אמר לו: "מפני שיש בהן דופי וגנאי."

אמר לו: "איזה גנאי?"

אמר לו: "כך וכך."

אמר לו: "אף על פי כן תתנן לבני."

מיד השיאן לבניו. מה עשה לעצלה? הושיבה על המטה והעמיד לפניה עבדים ושפחות ואמר להם: "אל תניחו לה לעשות כלום." ולגנבת – הפקיד אצלה כל הממון ואמר לה: "כל מה שתעשי יהיה עשוי." ולמספרת לשון הרע היה משכים חמיה בכל יום ויום ודורש בשלומה ונושקה והושיבה אצלו ואומר: "בתי מה טיבך? אם תרצי לבקש כלום מבעלך תאמרי לי ואומר לו ויעשה חפצך." ולא היתה מדברת עליו כלום.

לימים בא אביהן לבקרן היאך עומדות עם בעליהן. הלך ונכנס אצל העצלה ואמר לה: "בתי היאך את עם בעלך?"

אמרה לו: "תבוא עליך ברכה אבי שנתתני לאיש הזה שעושה לי כמה טובות שהעמיד לפני עבדים ושפחות שאין מניחין לי לעשות כלום." והוא נתן שבח לה'.

יצא משם ונכנס אצל הגנבת ואמר לה: "בתי, היאך את עם בעלך?"

אמרה לו: "טוב." כמו שאמרה הראשונה והוא נתן שבח לה'.

יצא משם ונכנס אצל המספרת לשון הרע. כיון שראתה את אביה התחילה לבכות ואמרה לו: "אבא, מנהגו של עולם לתת אדם בתו לאדם אחד, ואתה נתתני לשני בני אדם לאב ולבן, ואם אין אתה מאמין לי, הִסתר בחדר ותראה האמת."

מיד הכניסתו בחדר. בא חמיה לשאול בשלומה כמנהגו, אמרה אל חמיה: "חזור לך ואל תגע בי ואל תבישני."

אמר לה: "וכי באתי אליך בשום מעשה רע? חס וחלילה שלא עלה על לבי."

כיון שראהו אביו יצא מן החדר, עמד עליו והרגו, ואחר באו עליו אנשי ביתו והרגוהו, והיא היתה צועקת ובוכה, עמדו עליה והרגוה.

מכאן אנו למדין לומר כי לשון הרע הורגת שלשה, האומרו והמקבלו ומי שנאמר עליו, ואמרו חז"ל: אין דבר קשה בעולם מלשון הרע, לכך צוונו 'לא תענה ברעך' וגו'.

י) מעשה שהיה בימי דוד מלך ישראל, שהלך יואב בן צרויה לקינסלי (נ"א: קינסרי) מדינתא דעמלק להלחם עליה ללכדה, וסגרו העמלקים את דלתות המדינה לפניהם, והיו שם בני ישראל ששה חדשים מקיפין את החומה, והיו מגבורי ישראל עם יואב בן צרויה י"ב אלפים חלוצי צבא.

לאחר ששה חדשים נתקבצו כל הגבורים ועמדו ואמרו פה אחד אל יואב: "לא נוכל לסבול הדבר הזה להקיף את החומה, הרי זה כמה זמן שהנחנו הכפרים שלנו, נשינו וטפינו."

ויאמר להם יואב: "מה אתם רוצים לעשות?"

אמרו לו: "רוצים אנחנו לחזור לבתינו."

אמר להם יואב: "למה נחזור בפחי נפש? אם יראה המלך פנינו ריקם, וישמעו כל העמים ויתקבצו עלינו וילחמו עמנו; אלא עשו קלע וקלעו אותי בקלע לתוך העיר."

ויקח יואב עמו אלף כסף וסייף ואמר להם יואב: "המתינו לי ארבעים יום ואם תראו הדם יוצא מתחת דלתות המדינה דעו שאני חי, ואם לאו – דעו כי אני מת."

ויקלעו את יואב בקלע אל העיר והכסף והסייף עמו. וילכו לבתיהם.

ויואב נפל לתוך המדינה בחצר של אלמנה אחת, והיה לה בת אחת נשואה וכאשר יצאה הנערה לחצר מצאה את יואב מושלך שמה, ונכנסה לקרוא לאמה ולבעלה, ויצאו שלשתם והכניסוהו לבית וירחצוהו במים חמים וסכוהו בשמן ותשב רוחו אליו, וישאלוהו: "מי אתה?"

ויאמר להם: "עמלקי אנכי והייתי בגדוד של ישראל ויתפשוני והביאוני לפני מלך ישראל והמלך גזר עלי שיקלעוני, ויקלעוני למדינה הזאת, ולכן מבקש אני מכם שתחיוני."

ויקח יואב עשרה כסף ויתן לאבי הנערה ויאמר: "לך ועשה מהם כל מה שתרצה."

וישב יואב עמהם עשרה ימים, ויבקש ללכת במדינה.

ויאמרו לו: "לא תלך בזה המלבוש."

ומיד נתנו לו לבוש אחר משלהם, ויצא לחוץ בתוך המדינה, והיה באותה המדינה מאה וארבעים שוקים וכל שוק ושוק אחד גדול מהשני במוצאה ומבואה של המדינה.

וילך אצל נפח אחד ויאמר לו: "עשה לי סייף אחד כמו זה שהוא שבור בידי."

וכשראה הנפח הסייף נזדעזע.

ויאמר לו יואב: "למה נזדעזעת?"

אמר לו: "לא ראיתי כמוה מימי."

אמר לו: "עשה אותה לי ואני אתן את שכרך."

ויעשה אותה לו, ויתפוש יואב את החרב וינענע וישברה וכן עשה פעם שנייה. ופעם שלישית נענע החרב פעמיים ולא נשברה.

ויאמר לו יואב: "למי נאה להרוג בזו החרב?"

ויאמר הנפח: "ליואב שר צבא מלך ישראל."

ויאמר לו: "נימא, אני יואב!"

ויאמר לו: "מה יש אחריך?"

ויחזיר הנפח ראשו, ויכהו יואב בבטנו. ויאמר לו יואב: "מה יש בבטנך?"

אמר לו: "כמו שלג יש בבטני."

דחפו יואב והשליכו חציו לכאן וחציו לכאן, ויצא לחוץ ונכנס ברחוב המדינה וימצא שם כמו חמש מאות איש שכירים גבורי מלחמה ויהרגם ולא נשאר מהם איש, וישב חרבו לתערה.

וישב לבית שהיה שוכן שם, ונשמע קול במדינה מן ההרוגים והיו אומרים מי הרג את אלו, אמרו: לא הרגם אלא אשמדאי מלכא דשידי.

וישאלו אנשי הבית ליואב: "כלום אתה יודע משמועה זאת?"

ויאמר להם: "לאו."

ויוציא כסף ויתן להם, ויעמוד שם עשרה ימים ואחר כך יצא לשער וחרבו שלופה בידו ויהרוג אלף וחמש מאות איש, ותדבק ידו אל החרב ויצר ידו על זרועו וחזר לאותו בית וימצא שם את הנערה ויאמר לה: "עשי לי מעט מים חמין וקבלי את החרב מידי."

כשראתה הנערה כן, צעקה ואמרה: "עמנו תאכל ותשתה, ותהרוג את אנשינו?"

אז תקע יואב החרב בבטנה, ותרפא ידו וחזר לשוק ושמע כרוז שהיה מכריז ואומר: "כל מי שיש אורח בביתו יביאהו למלך."

ויפגע בו יואב והרגו, וכן היה עושה לכל מי שהיה מוצא עד שהרג שני אלפים ואחר כך בא לשערי העיר ויכה שם כל הנמצא ויפתח שערי המדינה, והיה הדם מתגלגל (שותת) ויוצא בשערי המדינה.

וקודם לזה היו ישראל בוכים אל יואב והיו רוצים לחזור לבתיהם וכשראו את הדם יוצא משערי המדינה שמחו כלם ואמרו בפה אחד: שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד.

וכשפתח יואב בן צרויה את שערי המדינה עלה לגג המגדל כדי שיראו אותו בני ישראל שהיו חוץ למדינה והרים קולו ואמר: "כי לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו הגדול. ואתם מה תעשו, שגרו למלך ותכנסו כלכם למדינה ולבשו כלי זיין ושלפו חרבכם."

וכאשר החזיר יואב את ראשו ראה על רגליו הימנית פסוקים כתובים 'יענך ה' ביום צרה' וגו' עד 'ה' הושיעה המלך יעננו ביום קראנו'.

ויאמר דוד ליואב: "מה עשית, האם הרגת את כל העמלקים שבמדינה כלה כמו שכתוב תמחה את זכר עמלק?"

ויאמר לו יואב: "כך עשיתי ולא נשתייר מהם אלא המלך לבדו."

והלך יואב והביא את המלך לפני דוד ויהרגו דוד בידו, ויקח יואב את כתרו ונתנו בראש המלך דוד, והכתר ההוא היה מזהב טהור והיה בו אבן יקרה דכתיב: 'ומשקלה ככר זהב ואבן יקרה' וגו', והוציא את כל הרכוש וכל הטף וכלי כסף וכלי זהב, ושללו ובזזו כל אשר במדינה וישרפו כל בית עבודה זרה שלהם כדכתיב 'כי את מזבחותיהם תתוצון', וישרפו כל העירות שבאדום, ולא היה להם תקומה כמו שכתוב 'ויהי אדום עובדים לדוד', ויבואו ישראל והמלך דוד לירושלם בשמחה גדולה ומהללים ומשבחים לחי עולם. ונפל פחד ורעדה על כל העמים אשר סביבותיהם, ואימתו של דוד עליהם דכתיב 'ויהי דוד בכל דרכיו משכיל וה' עמו'. כן יהי ה' אלהינו עמנו ועם כל ישראל.